

Waterspiegel

Opinieblad van de Vereniging van waterbedrijven in Nederland (Vewin)

Verleggen infrastructuur

Drinkwaterbedrijven vroeg betrekken

AO Water

Minister boos op Chemours

EU-drinkwaterrichtlijn

Matjaž Malgaj, DG Milieu

 Vewin

20ste jaargang, nummer 3
juli 2017

Colofon

Waterspiegel is een periodieke uitgave van Vewin, de Vereniging van waterbedrijven in Nederland. Waterspiegel brengt nieuws, achtergronden en opinies uit de wereld van (drink)water en aanverwante sectoren.

WWW.VEWIN.NL

UITGEVER

Philip Reedijk, Maas Communicatie
Maaskade 38, 3071 NB Rotterdam,
010 – 404 80 41,
www.maascommunicatie.nl

HOOFDREDACTEUR

Arjen Frentz, frentz@vewin.nl

REDACTIE

Arjen Frentz, Hans de Groene,
Amarins Komduur,
Patricia van der Linden,
Philip Reedijk
redactiewaterspiegel@vewin.nl

EINDREDACTIE

Philip Reedijk,
philip@maascommunicatie.nl

FOTOGRAFIE EN ILLUSTRATIES

Van Beek Images, Maas
Communicatie/Tom Pilzecker,
Vewin, Dunea, Hollandse Hoogte,
Waternet, Waterschap Amstel, Gooi
en Vecht, Waterbedrijf Groningen,
Vitens, Brabant Water, Evides

ABONNEMENTEN

Waterspiegel wordt gratis
toegezonden aan mensen die
beroepsmatig betrokken zijn bij
de watersector. Adreswijzigingen
kunnen worden gericht aan
Vewin, Postbus 90611, 2509
LP Den Haag. Verzoeken
om een abonnement zijn ter
beoordeling van de hoofdredactie:
redactiewaterspiegel@vewin.nl.

Artikelen uit deze uitgave mogen
worden overgenomen na toestem-
ming van de uitgever. De gebruikte
foto's zijn bedoeld als illustratie en
hoeven niet de beschreven situatie
letterlijk weer te geven. De redactie
heeft zijn uiterste best gedaan om
alle copyright-houders van gebruikt
beeldmateriaal op te sporen. Indien u
meent dat u rechthebbende bent, kunt
u zich bij ons melden.

Waterspiegel wordt verzonden
in een seal van biofolie. Deze
mat-transparante folie is binnen
90 dagen volledig composteerbaar
en mag dus in de GFT-bak.
Biofolie is gemaakt van de
reststoffen van maïsproducten en
aardappelzetmeel.

Inhoud

Water Matters brengt Europese watersector in beeld	4
Column Lambert Verheijen	5
'Drinkwaterbedrijven vroeg betrekken bij planvorming'	6
Normering, best belangrijk!	10
Waterdiner Europarlementariërs in teken van klimaat	13
Universiteit Utrecht: 'Onvoldoende waarborg voor drinkwater in wetgeving bodemverontreiniging'	14
EU-drinkwaterrichtlijn is 'fit for purpose'	16
PWN gecertificeerd voor assetmanagement	18
Edward Stigter (VNG) over de invoering van de Omgevingswet	20
EU werkt aan minimumeisen voor afvalwaterhergebruik	22
Debat over mogelijk verlengde toelating glyfosaat	24
Tweede Kamerleden vragen om stevige inzet waterkwaliteit	25
Duik in de Week van Ons Water!	26
Houd beter rekening met drinkwatervoorziening bij industriële lozingen	28

6

Verleggen infrastructuur

Wim Drossaert (directeur Dunea Duin en Water) vertelt over de problemen waar drinkwaterbedrijven tegenaan kunnen lopen bij infrastructurele projecten van anderen. Want daarbij wordt niet altijd even goed rekening gehouden met de belangen van de openbare drinkwatervoorziening. 'Betrek de drinkwaterbedrijven vroegtijdig in planvormingstrajecten', is zijn pleidooi, 'Dat voorkomt onnodige kosten en risico's voor de drinkwatervoorziening voor honderdduizenden, soms miljoenen Nederlanders.'

16

EU-drinkwaterrichtlijn 'fit for purpose'

De Europese Commissie werkt al enige tijd aan een herziening van de Europese Drinkwaterrichtlijn (1998). Naar verwachting blijft de huidige richtlijn bestaan, maar zal een aantal onderdelen worden aangepast of uitgewerkt. Matjaž Malgaj van het DG Milieu over de stand van zaken bij deze belangrijke herziening: 'Het Europese drinkwater voldoet in zeer hoge mate aan de normen'.

25

Algemeen Overleg Water

Op 21 juni spraken de waterwoordvoerders van D66, SP, CDA, ChristenUnie, PVV, 50-Plus, GroenLinks, PvdD en VVD tijdens het Algemeen Overleg (AO) Water over een veelheid aan onderwerpen op het gebied van waterkwaliteit en waterveiligheid. Het was voor de Tweede Kamerleden het eerste AO Water met de minister in de nieuwe samenstelling, na de verkiezingen van afgelopen maart.

Water Matters brengt Europese watersector in beeld

In de publicatie *Water Matters* vat de Europese watersector zijn resultaten en uitdagingen samen. De publicatie is een initiatief van EurEau, de Europese koepel van de drinkwater- en afvalwatersector. De publicatie bevat onder andere een bijdrage van Karmenu Vella, de Eurocommissaris voor Milieu, Maritieme Zaken en Visserij.

Bruno Tisserand, voorzitter van EurEau, stelt dat we er in Europa succesvol in slagen veilig drinkwater betrouwbaar te leveren en afvalwater te zuiveren. Tegelijkertijd geeft hij aan dat de sector ook veel uitdagingen kent. Europese beslissers moeten volgens hem de huidige evaluatie van wetgeving gebruiken om te zorgen dat beleid voor landbouw en medicijnen wordt meegenomen. Het principe 'de vervuiler betaalt' moet wat Tisserand betreft worden geïmplementeerd.

Geen medicijnresten in bronnen voor drinkwater

Michaël Bentvelsen (Unie van Waterschappen) schreef samen met Lieke Coonen (Vewin) een artikel voor *Water Matters* over de aanpak van medicijnresten. Medicijnresten horen niet thuis in de bronnen voor drinkwater en daarom is in Nederland de Ketenaanpak Medicijnresten uit Water gestart. Hierbij werken alle partijen in de medicijnketen samen, van onder andere de farmaceutische indus-

trie, via de zorg tot en met de afvalwaterzuiveringen om medicijnresten in oppervlaktewater tegen te gaan.

Vorzorgsprincipe

Arjen Frenz en Jos van den Akker (beiden Vewin) pleiten in *Water Matters* voor het voorzorgsprincipe bij het beschermen van de bronnen voor drinkwater. Dit artikel is geschreven in het kader van het voorzitterschap van de EurEau-commissie over drinkwater. Bescherming van de bronnen verdient de voorkeur boven het zuiveren van water. Controle moet verontreiniging aan de bron voorkomen. Preventieve maatregelen hiervoor zijn onder andere het indelen van emissies naar hun mogelijke schadelijke effecten gebaseerd op beschikbare kennis en technologie, geen enkele tolerantie voor verontreiniging van bronnen voor drinkwater en het beheer van ruimtelijke ontwikkelingen.

In elke Waterspiegel vragen wij een columnist zijn of haar visie te geven op een actueel thema. Deze keer is dat Lambert Verheijen, dijkgraaf Waterschap Aa en Maas.

De Omgevingswet: zorg of zegen

Vanaf 2013 vindt er een grootschalige herziening plaats van het omgevingsrecht, waarin 26 wetten, 120 algemene maatregelen van bestuur (AMvB's) en 75 ministeriële regelingen worden gebundeld in één Omgevingswet, vier AMvB's en één ministeriële Omgevingsregeling. Een bewonderenswaardige, maar ook haast duizelingwekkende operatie, gezien de duizenden pagina's tekst. Doel van de operatie is om tot meer samenhang, deregulering en coördinatie in het omgevingsrecht te komen. Dit moet leiden tot een betere balans tussen het benutten en beschermen van de fysieke leefomgeving. De eenvoud in systematiek van de stelselherziening is een zegen. Maar er zijn ook redenen tot zorg. Ik noem er enkele die verband houden met de positie van de burger.

Er is geen wettelijke normstelling meer

De Omgevingswet zelf is niet meer dan een kaderwet. Normen over geluid, bodem, geur, lucht en water(veiligheid) zitten in de vier AMvB's. Aangezien de flexibiliteit hierdoor groter wordt, neemt de voorspelbaarheid en bestendigheid als vanzelf af. Hoofdbreken dus voor alle raadsleden, wethouders, Statenleden, gedeputeerden en waterschapsbestuurders. Maar ook voor burgers; zij worden geacht de wet te kennen. Dat geldt dan kennelijk niet meer voor de belangrijkste normen, waaraan zij zich moeten houden, maar die hen ook beschermen. De Raad van State pleit in dit verband voor heldere normstelling in haar Jaarverslag 2016: 'Rechtszekerheid vereist dat duidelijk moet zijn waartoe de norm strekt en hoe deze in een concreet geval wordt toegepast en gehandhaafd'.

Is het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) wel op tijd klaar?

De werking van het vernieuwde omgevingsrecht is in hoge mate afhankelijk van het onderliggende digitale systeem. Het tempo van de aanpassing van de digitale systemen bij rijks- en decentrale overheden moet gelijk zijn aan die van de juridische stelselherziening en dus klaar zijn in 2019. Het ziet ernaar uit dat dat niet of onvoldoende gaat lukken. Voor zover er al zicht is op de daadwerkelijke kosten, lijkt er nog onvoldoende te worden geïnvesteerd en op begrotingen gereserveerd voor de noodzakelijke aanpassingen. Dit heeft ook consequenties voor de participatie van de burgers.

Is er voldoende transparantie voor de burger?

Burgers krijgen in de Omgevingswet een actieve rol. Daarvoor moeten zij natuurlijk wel zicht krijgen op wat er speelt. Als de digitaliseringsslag niet tijdig gemaakt wordt, kan de decentralisatie eigenlijk niet doorgaan, hebben burgers geen zicht op wat er gebeurt en kunnen al helemaal niet participeren. Daar komt bij dat er in het licht van de deregulering en decentralisatie veel bestuursakkoorden worden gesloten tussen de bestuurslagen, waarbij burgers meestal geen partij zijn. Wat betekent dit voor transparantie van informatie, besluitvorming en rechtspositie? Op welke wijze kunnen burgers informatie van de overheid (onafhankelijk) toetsen? En is de niet-participerende burger wel voldoende beschermd met heldere normstelling en goed gemotiveerde afwegingskaders in het decentrale maatwerk?

Er zijn nog heel veel vragen. Dat overheden meer moeten samenwerken rondom grote vraagstukken zoals het klimaat, energie en de circulaire economie, is evident. Dat de relatie tussen overheid en burger nu door het rappe tempo onder druk kan komen te staan, zou iedereen zorgen moeten baren. Zorg daarom voor heldere normen en neem de tijd om de informatievoorziening op orde te brengen.

Lambert Verheijen
Dijkgraaf Waterschap Aa en Maas
Lid van de Eerste Kamer voor de PvdA

Wim Drossaert, Dunea

‘Drinkwaterbedrijven vroeg betrekken bij planvorming’

De drinkwatervoorziening in Nederland is robuust uitgevoerd. Drinkwaterbedrijven nemen geen risico's als het gaat om bescherming van de bronnen en leveringszekerheid. Zo is de infrastructuur – de ondergrondse leidingen en de productiefaciliteiten – aangelegd voor de lange termijn. Tegelijkertijd wordt het in ons kleine landje steeds drukker, zowel boven- als ondergronds. De ruimtelijke dynamiek neemt bovendien enorm toe. Drinkwaterbedrijven worden daardoor steeds vaker gevraagd hun infrastructuur al vroegtijdig weer te verleggen. *Wat betekent dat voor de drinkwaterbedrijven en hoe kunnen onnodige maatschappelijke kosten worden voorkomen?*

‘LEIDINGEN KUNNEN IN PRINCIPE DECENNIA MEE’

Drinkwaterbedrijven zijn van de lange adem: langetermijndenken, kleine stapjes, degelijkheid. Schoon en betrouwbaar drinkwater gaat over volksgezondheid en daar wil je geen risico's bij lopen. De drinkwatervoorziening beschikt over een wijdverbreid en fijnvertakt netwerk van gemalen, putten, transport- en distributieleidingen in de bodem. Dit netwerk wordt ontworpen en aangelegd om zeer lange tijd mee te kunnen gaan.

Ruimtelijke druk

Toen de drinkwaterbedrijven ruim 150 jaar geleden begonnen met hun ondergrondse activiteiten, waren ze zo'n beetje de enige die gebruikmaakten van de bodem. Inmiddels is dat wel anders: er wordt gevocht om ruimte in de ondiepe en zelfs de diepere ondergrond. Ons land wordt doorkruist door kabels en leidingen voor bijvoorbeeld riolering, elektriciteit, gas, telecom, zelfs voor vliegtuigbrandstof en ruwe olie. Dit neemt alleen nog maar toe, bijvoorbeeld met de komst van glasvezel en warmtenetten. Overal leggen bedrijven en particulieren warmte/koude-installaties aan en er is begonnen met het ontwikkelen van aardwarmte als energiebron. Voeg daaraan toe mijnbouwactiviteiten in de diepere ondergrond (aardgas, zout), reserveringen voor CO₂-opslag, strategische zoetwatervoorraden, enzovoort en je krijgt een beeld van de drukte in de ondergrond. De geordende aanleg van ondergrondse infrastructuur is hierdoor een steeds grotere uitdaging.

Bovengronds is de situatie niet anders, zeker in stedelijke gebieden en in het westen van het land. En dan is er ook nog een sterk

verband tussen die onder- en bovengrond. Ondergronds ruimtegebruik legt een claim op wat bovengronds wel en niet kan en andersom. Ruimte is schaars, terwijl de economie en de groeiende bevolking steeds meer plek nodig hebben. De dynamiek in de bovengrondse ruimte is sterk toegenomen. Regelmatig krijgt een drinkwaterbedrijf dan ook het verzoek waterleidingen maar weer te verleggen in verband met de aanleg van wegen, bedrijventerreinen of woonwijken. Dit gaat gepaard met hoge maatschappelijke kosten. Vaak wordt daar door overheden maar beperkt rekening mee gehouden.

Investeringsbeleid

Waterleidingen zijn ontworpen om heel lang gebruikt te kunnen worden. In principe kunnen drinkwaterleidingen – als ze ongestoord in de bodem liggen – tot wel 100 jaar mee. Dit is afhankelijk van het gebruikte materiaal en de omstandigheden in de bodem. Zuurgraad van het grondwater en bodemverzakkingen kunnen de levensduur van een leiding negatief beïnvloeden. Maar in toenemende mate wordt deze levensduur vooral bepaald door externe ontwikkelingen. Moet een leiding voor het einde van zijn levensduur worden vervangen of verwijderd terwijl deze nog van goede kwaliteit is, dan kost dat meer geld dan gepland. En omdat de drinkwater-

bedrijven deze hogere bedrijfskosten moeten doorberekenen, leidt dit uiteindelijk tot een hoger watertarief voor de klant. Omdat drinkwater een eerste levensbehoefte is, staan de drinkwaterbedrijven dan ook niet te trappelen om leidingen voortijdig (of onnodig) te moeten vervangen of verplaatsen.

Maatschappelijke kosten minimaliseren

Toenemende dynamiek in de bovengrond leidt dus vaak tot vroegtijdige en gedwongen verlegging van drinkwaterleidingen. Soms is er geen keuze: de belangen van een andere partij wegen dan zwaarder en de drinkwaterleiding moet wijken voor algemeen maatschappelijk belang. De drinkwaterbedrijven ontvangen hiervoor van de betrokken gemeente of provincie dan een vergoeding. Deze verlegregelingen zijn overal net iets verschillend, maar gemiddeld gold deze vergoeding voor leidingen die jonger zijn dan 40 jaar. De laatste jaren is een trend waarneembaar waarbij de bevoegde gezagen deze termijn terugschroeven. Gevolg voor de drinkwaterbedrijven: bij het gedwongen verleggen van een leiding komen de kosten steeds vaker voor rekening van het drinkwaterbedrijf.

Ruimtegebrek

Dunea is zo'n drinkwaterbedrijf dat regelmatig wordt geconfronteerd met ruimtelijke ontwikkelingen en de gevolgen daarvan voor de bedrijfsvoering. 'Dat is ook niet vreemd', aldus algemeen directeur Wim Drossaert. 'Wij voorzien 1,3 miljoen inwoners van Zuid-Holland van drinkwater en opereren onder andere in het verstedelijkte gebied tussen Rotterdam, Leiden, Den Haag en Zoetermeer. Twee grote ondergrondse pijpleidingen van zo'n 100 km voeren vanuit Gelderland rivierwater aan waarvan wij drinkwater maken. Die transportleidingen lopen van de Afgedamde Maas bij Brakel, via Bergambacht, naar de duinen bij Scheveningen, Katwijk en Monster. Daar wordt het voorgezuiverde rivierwater geïnfilteerd in de duinen voor een natuurlijke zuivering van zo'n twee maanden.'

Overgangsstuk met de aangelaste stalen balken om de krachten over te brengen op de damwand.

‘LAAGST MOGELIJKE MAATSCHAPPELIJKE KOSTEN’

Uitdagingen

Dunea kent als drinkwaterbedrijf enkele specifieke uitdagingen. Drossaert: ‘Door de ligging van ons verzorgingsgebied, vlak bij de Noordzee, is het meeste grondwater hier onbruikbaar voor de productie van drinkwater: het is te zout. De natuurlijke hoeveelheid zoet duinwater – neerslag die ter plekke de bodem in sijpelt – is al heel lang niet voldoende om de dorst van al onze klanten te lessen. Dit vullen we dus aan met gezuiverd Maaswater, dat we van ver moeten halen, omdat we het zo schoon mogelijk willen innemen.’

Innamestop

‘Probleem daarbij is dat wij feitelijk niets te zeggen hebben over de manier waarop er in het stroomgebied van de Maas wordt omgegaan met waterkwaliteit. De wrange vruchten daarvan hebben wij in de zomer en het

najaar van 2015 kunnen plukken, toen wij door een lozing van de stof pyrazool in de Maas in Limburg de inname van Maaswater gedurende enige maanden moesten staken. En dat was geen incident: ik ben hier nu bijna twee jaar directeur en daarvan hebben wij al zes maanden – dus 30% van de tijd – geen water uit de Maas kunnen innemen.’

Alternatieve bronnen

De robuustheid van de drinkwatervoorziening vertaalt zich bij Dunea in het beschikbaar hebben van een tweede bron, een inlaatpunt in de Lek. Drossaert: ‘Dus als er een incident is op de Maas, schakelen wij over op de Lek voor ons ruwe water. Alleen doen de incidenten op de Maas zich zo frequent voor, dat wij inmiddels studies doen naar een derde bron. Dit heeft overigens ook te maken met de klimaatverandering. De waterstanden in Maas – een regenrivier – worden door de grotere extremen in neerslag onvoorspelbaarder. Bij lage waterafvoeren, in droge perioden, kan het percentage ongewenste stoffen in het water daardoor boven de normen komen, waardoor het water niet geschikt is voor de drinkwaterproductie.’

Slagaders

Feit is dat Dunea, en daarmee 1,3 miljoen burgers in Zuid-Holland, voor hun drinkwater afhankelijk zijn van de twee genoemde grote ondergrondse pijpleidingen. ‘Het zijn als het ware onze slagaders, van levensbelang voor de levering van ons drinkwater aan onze klanten’, aldus Drossaert. ‘Vergeet niet dat wij een wettelijke leveringsverplichting hebben om 24/7 schoon en betrouwbaar drinkwater te leveren aan onze klanten. Zij kunnen niet uitwijken als er geen water uit de kraan komt. Dat betekent dat klanten op

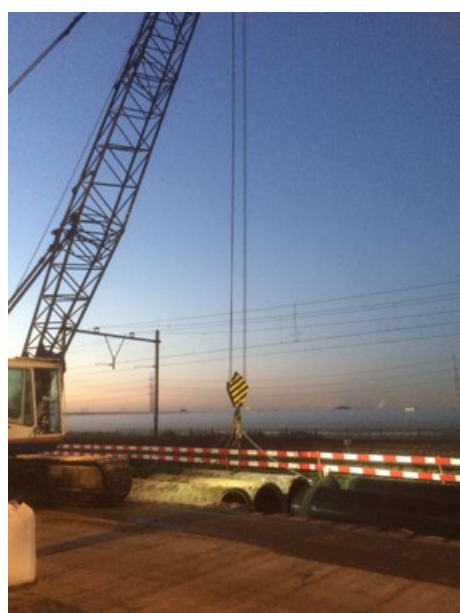
ons moeten kunnen vertrouwen en daarbij passen geen onnodige onderbrekingen van de levering.’

Win-win

Als publiek bedrijf – met gemeenten en provincies als aandeelhouders – wil Dunea uiteraard meewerken aan het verleggen van waterleidingen, als dat nodig is. ‘De ondergrond is van ons allemaal’, zegt Drossaert, ‘En ik snap echt wel dat je af en toe moet inschikken. Maar wij vinden wel dat dat transparant moet gebeuren, tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten. Wij werken graag mee, maar willen niet eenzijdig opdraaien voor de kosten. En dat is wat nu regelmatig gebeurt, vooral omdat de verlegregelingen voor Dunea eenzijdig zijn beperkt tot een periode van 15 jaar. Voor leidingen die ouder zijn, gelden dan geen verlegvergoedingen meer, terwijl ze dan nog lang niet zijn afgeschreven. Mijn pleidooi luidt dan ook: laat Dunea vanaf het begin meepraten bij ruimtelijke plannen! Door ons vroeg in de ontwikkeling van een project te betrekken, kunnen we meedenken en zijn er slimme oplossingen te verzinnen, die voor alle partijen voordelen bieden. En op die manier kun je er ook meteen voor zorgen dat de kosten voor verlegging onderdeel zijn van de projectkosten. Die kunnen dan worden doorberekend in de grondprijs voor de kopers, in plaats van in de drinkwaterprijs voor burgers.’

Duurzame oplossing

Een goed voorbeeld is de renovatie van het grote winkelcentrum ‘Leidsenhage’ in Leidschendam. De drinkwaterleiding is daar niet alleen verlegd, maar kan nu ook worden gebruikt voor de levering van koude via

een warmtewisselingsinstallatie. Hierdoor wordt het winkelcentrum mogelijk straks duurzaam gekoeld met koude van de drinkwaterleiding. 'Door een betere koppeling tussen wat er bovengronds en ondergronds gebeurt, kun je problemen voorkomen en zelfs kansen creëren', aldus Drossaert, 'Soms is 10 meter meer naar links of rechts het verschil tussen 'niets aan de hand' of '4 miljoen euro aan kosten'.'

Rampenproject Bleizo

Maar het gaat ook vaak niet goed, vertelt Drossaert. 'Een paar jaar geleden ontvingen wij bericht van de projectorganisatie Bleizo. Er zou een bedrijventerrein en een OV-knooppunt worden gebouwd in Zoetermeer, langs de A12 en de spoorlijn. En net op die plek ligt die grote transportleiding, onze 'levensader'. Dus of we die wilden verleggen. Je hebt het dan over twee betonnen buizen met een binnendiameter van 180 cm, die over een afstand van enige honderden meters moeten worden verplaatst. Zo'n klus duurt een maand of twee en je moet er de leiding geheel voor afsluiten. Terwijl daar al het aanstaande drinkwater van Den Haag en verre omstreken doorheen stroomt. En behalve de leveringszekerheid voor onze klanten kon dit ook leiden tot zware natuurschade in de duinen in een groot deel van Zuid-Holland, omdat daar veel minder water zou worden geïnfiltrerd. Dat betekent verdroging van plassen en daling van de grondwaterstand, met alle gevolgen voor flora en fauna van dien. Gelukkig hebben we dit kunnen voorkomen.'

Deels commercieel project

Hij vervolgt: 'Al met al waren wij – op z'n zachtst gezegd – niet blij, temeer omdat we hiervoor een strikte deadline kregen, plus meteen een dwangsom voor als we daar niet aan zouden voldoen. Volgens de verlegregeling zouden we geen vergoeding krijgen van onze verlegkosten – zo'n 4 miljoen euro. In dit bedrag zijn niet eens opgenomen de kosten voor de maatregelen om natuurschade te voorkomen. Het meest wrange was nog dat het hier om een deels commercieel project en grotendeels landelijk gefinancierd project gaat, waarbij nu dus de lokale burger, onze drinkwaterklant, via de drinkwaterrekening zou opdraaien voor de kosten van gebiedsontwikkeling en een OV-knooppunt. Dat vinden wij niet transparant naar onze klanten toe.'

'DRINKWATERVOORZIENING MOET 24/7 BETROUWBAAR ZIJN'

Bushalte

In een 'normaal' jaar is Dunea zo'n 4 miljoen euro kwijt aan het verleggen van leidingen: 'Nogmaals, als dat moet vanwege het publieke belang of omdat er geen andere optie is, werken wij daar graag aan mee', zegt Drossaert. 'Maar soms is het zo evident scheef, dat je jezelf echt even achter de oren moet krabben. Zo is er een keer een hoofdleiding verlegd – kosten circa 1 miljoen euro – voor de aanleg van een nieuwe bushalte – kosten circa 40.000 euro. Overigens zijn wij niet het enige drinkwaterbedrijf dat hiermee te kampen heeft, dit speelt op meer plekken in Nederland.'

Hoe is het afgelopen met Bleizo?

Drossaert: 'We hebben de leiding verlegd, op een manier die wij verantwoord vinden, met zo min mogelijk risico voor de burger. Zo moesten we de betonnen buizen niet alleen verleggen, maar deels ook vervangen door (duurdere) stalen buizen, vanwege het grote gewicht van het NS-station dat er bovenop wordt gebouwd. Dat project is nu afgerond, alhoewel we nog in juridische procedures zijn rondom de afwikkeling van de nadeelcompensatie.'

Omleggen van een drinkwatertransportbuis met een diameter van 180 cm.

Hilde Prummel (l) en Willemien Bosch

Bescherming van de Nederlandse drinkwaterkwaliteit

Normering, best belangrijk!

De Nederlandse Waterwet, de Drinkwaterwet en de Europese Kaderrichtlijn Water stellen eisen aan de kwaliteit van drinkwater, oppervlaktewater, grondwater en afvalwater. Zeker weten of water veilig of schoon is, doe je door te meten. Maar hoe meet je en waar kijk je naar? Dat staat in normen die worden opgesteld bij NEN, het Nederlandse kennisnetwerk voor normalisatie.

Nederland hecht veel waarde aan een goede waterkwaliteit. Niet alleen van ons drinkwater, maar ook van grondwater, rivieren en recreatieplassen. De provincies, waterschappen en gemeenten bewaken de kwaliteit van bijvoorbeeld het

grondwater, de sloot en de zwembijver. Drinkwaterbedrijven zorgen voor schoon drinkwater. Bouwregelgeving eist dat veilig drinkwater uit de kraan komt en dat afvalwater via het riool netjes wordt afgevoerd. Al die partijen en systemen

moeten goed op elkaar zijn afgestemd en letterlijk 'op elkaar aansluiten'. Naast regelgeving bestaan daarvoor uniforme normen, die in Nederland onder de verantwoordelijkheid vallen van normalisatie-instituut NEN.

Normalisatie

Consultant Willemien Bosch van NEN heeft onder andere drinkwater in haar portefeuille: 'Dat betekent vooral dat ik commissies begeleid bij het ontwikkelen van normen voor water. Normalisatie gaat over het binnen een bepaalde sector maken van afspraken over een bepaald onderwerp. Achterliggende reden is dat je over een aantal zaken geen discussie wilt hebben. Zo is internationaal in een norm vastgelegd dat bij kranen 'blauw' koud water betekent en 'rood' warm. En dat de koude kraan rechts zit en de warme links. Wel zo duidelijk voor een installateur, maar ook voor de consument. Een norm vormt zo een gemeenschappelijke taal, die zelfs kan dienen als contractbasis.'

34.000 normen

NEN beheert ruim 34.000 in Nederland aanvaarde internationale (ISO), Europese (EN) en nationale normen (NEN). Voor het beheer van deze omvangrijke normencollectie en de afstemming tussen nationale, Europese en internationale documenten, beschikt NEN over diverse commissies en werkgroepen. Bosch: 'Om onze normen zo volledig mogelijk te maken, zijn de commissies bij voorkeur samengesteld uit vertegenwoordigers van allerlei belanghebbende partijen, zoals producenten, opdrachtgevers, testinstituten,

'NEDERLANDSE DRINKWATERSECTOR NEEMT ACTIEF DEEL AAN EUROPESE NORMALISATIEWERKGROEP'

overheden, koepelorganisaties en onderzoeksinstituten. Elk bekijkt een onderwerp vanuit zijn eigen perspectief, zodat je samen een zo volledig mogelijk beeld krijgt en alle aspecten 'meeneemt' in een norm.'

Meetmethoden voor waterkwaliteit

Via normalisatie verzorgt NEN ook afstemming tussen eisen in wet- en regelgeving en praktisch uitvoerbare (meet)methoden. Zo is de NEN-commissie 'Milieukwaliteit' verantwoordelijk voor alles wat te maken heeft met normen voor vaststelling van de waterkwaliteit. Nederlandse experts behartigen de Nederlandse belangen verder op Europees en mondiaal niveau. Voor de bepaling van chemische en fysische parameters zijn al veel normen ontwikkeld.

Inlaten van rivierwater

Bosch: 'Op nationaal niveau zijn er verschillende normcommissies die zich op de een

of andere manier bezighouden met water, bijvoorbeeld leidingwaterinstallaties, kranen en armaturen of terugstroombeveiliging. Bij onderwerpen zoals monsternamen, organische en anorganische parameters en microbiologie, gaat het concreet over waterkwaliteit. Internationaal wordt op dit moment een ISO-norm ontwikkeld over identificatie van doelstoffen door gas- en vloeistofchromatografie en massaspectrometrie. Een ander voorbeeld van internationale afstemming speelt bij het inlaten van oppervlaktewater voor de productie van drinkwater. Omdat het grootste deel van ons rivierwater afkomstig is uit het buitenland, is het voor kwaliteitsvergelijking belangrijk dat je internationaal uniform meet en ook weet naar welke parameters je moet kijken. Bij deze afspraken zijn bijvoorbeeld RIWA-Maas en RIWA-Rijn nauw betrokken, en de oppervlaktedrinkwaterbedrijven.'

‘Water, we leven ervan en vechten er tegen’

Met de campagne ‘Water, we leven ervan en vechten er tegen’ zet NEN het onderwerp water en normalisatie op de kaart. Meer dan tien ambassadeurs met klinkende namen, zoals Henk Ovink, Watergezant van het Koninkrijk der Nederlanden, vertellen hun verhaal. Na de zomer start NEN met een serie podcasts over watergerelateerde onderwerpen.

Meer informatie en praktijkvoorbeelden van wat NEN kan betekenen voor bedrijven en organisaties: nen.nl/water

Ze vervolgt: ‘Schoon en veilig drinkwater is geen vanzelfsprekendheid. Er zijn van bron tot tap tot op het kleinste detail heel wat normen en afspraken nodig om te zorgen voor schoon water uit de kraan. NEN is er trots op in dat proces een rol te kunnen spelen.’

Europese werkgroepen

Waterkwaliteit in de breedste zin is van belang voor iedereen. De normalisatie van meetmethoden is vooral van direct belang voor de rijksoverheid, handhavers, waterschappen, adviseurs, drinkwaterbedrijven en milieulaboratoria. Veel nationale normen hebben een Europese of internationale achtergrond. Sinds 2013 is Hilde Prummel, directeur van waterlaboratorium WLN, namens Vewin voorzitter van de Europese werkgroep ‘Effects of materials in contact with drinking water’. Deze werkgroep houdt zich bezig met de invloed van materialen op de drinkwaterkwaliteit en met name de uniformering van testmethoden voor materialen die bij de drinkwaterproductie in aanraking komen met drinkwater.

Uniforme testmethoden

‘Dat gaat van een minuscuul rubberen afsluitringetje tot de coatings voor gigantische betonnen transportbuizen’, aldus Prummel. ‘Ons doel is het ontwikkelen van standaardmeetmethoden om de betrokken materialen te kunnen testen: beton, organische materialen, kunststof. Vanuit het perspectief van de gebruiker – de drinkwaterbedrijven – wil je dat al die materialen internationaal uniform getest zijn, zodat je altijd weet wat je aanschaft. Als is getest conform een Europees afgesproken norm, hoeft niet in elk land een aparte toelatingsprocedure te worden doorlopen voor een product: dat scheelt veel belastinggeld en dubbel werk.’

Kwaliteitsbewaking

Met 28 landen één testmethode voor een bepaald product verzinnen is een ingewikkeld en langdurig traject. Met name omdat er in de verschillende lidstaten verschillende omstandigheden bestaan en andere visies op drinkwaterbereiding, testmethoden, kwaliteit, enzovoort. Prummel: ‘Zo gelooft Nederland in drinkwaterproductie zonder chloor, waardoor materialen daar ook niet tegen bestand hoeven te zijn. Maar dat kan voor een land als Italië of Griekenland anders liggen. Deze verschillen stellen eisen aan het harmoniseren van testmethoden voor

materialen. Andersom heeft Nederland een uitzonderlijk hoge kwaliteitsstandaard als het gaat om drinkwater. Dan heb je er groot belang bij dat er niet Europees een of andere inferieure testmethode wordt afgesproken waardoor onze kwaliteit in het geding zou komen. Dat is ook één van de redenen dat de Nederlandse drinkwatersector actief deelneemt aan verschillende werkgroepen.’

Internationale belangenbehartiging

‘Overigens geldt dat ook op een niveau hoger’, aldus Bosch. ‘De Europese landen trekken daarom op het wereldtoneel gezamenlijk op, onder de vlag van CEN en bij de ontwikkeling van ISO-normen. Europa heeft belang bij harmonisatie tussen de verschillende lidstaten om het hoofd te kunnen bieden aan producten en processen uit andere delen van de wereld, waar men het niet zo nauw neemt met kwaliteitseisen. Internationale normalisatie biedt kansen voor de Nederlandse waterindustrie om kennis en producten over de grens te vermarkten, iets waar NEN zich ook voor inspant. En, niet onbelangrijk: we blijven op deze manier op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen elders, die voor Nederland interessant kunnen zijn. Zo helpt normalisatie bij de samenwerking met relevante landen en netwerken.’

Ze vervolgt: ‘NEN heeft als stichting primair een maatschappelijke functie. Wij willen via privaat-publieke samenwerkingen op een constructieve manier bijdragen aan nationale en mondiale doelen. Bij voorkeur gecombineerd met het helpen van Nederlandse bedrijven bij het beschermen en vermarkten van hun kennis en producten.’

Nationale wetgeving

De werkgroep ‘Effects of materials in contact with drinking water’ komt tweemaal per jaar bij elkaar om de voortgang van de ontwikkeling van meetmethoden te bespreken. Prummel: ‘Begin juni gebeurde dat in Nederland, bij NEN in Delft. Het ontwikkelen van een testmethode kan lang duren, dus de vlag gaat echt uit als het zover is. Daarna wordt een methode elke vijf jaar geëvalueerd. Overigens is het niet klaar als ons werk af is: daarna kan een methode nog worden geïmplementeerd in de nationale wetgeving van elke lidstaat. Daar ligt dus nog een mooie rol voor het ministerie van IenM en het parlement.’

‘Klimaatverandering en de Nederlandse watersector’

Waterdiner Europarlementariërs in teken van klimaat

Afgelopen 4 april organiseerden de Unie van Waterschappen (UvW) en Vewin gezamenlijk het jaarlijkse Waterdiner met Europarlementariërs in Straatsburg. Daarbij waren de parlementsleden Jan Huitema (VVD), Annie Schreijer-Pierik (CDA), Anja Hazekamp (PvdD), Auke Zijlstra (PVV) en Gerben-Jan Gerbrandy (D66) aanwezig, net zoals een vertegenwoordiging van het gezamenlijke Bureau Brussel van de UvW en Vewin.

Binnen het hoofdthema van de avond – Klimaatverandering en de Nederlandse watersector – kwamen verschillende actuele waterdossiers aan de orde. Vewin en de UvW hielden een korte introductie over de invloed van klimaatverandering op het werk van de waterschappen en de drinkwaterbedrijven. Zij gaven aan hoe er wordt ingezet op zowel het beperken van de nadelige effecten van klimaatverandering als op klimaatadaptatie. Voor de toekomst van Nederland is een veilige delta met voldoende goede waterbronnen van cruciaal belang. Verzilting als gevolg van klimaatverandering vormt een toenemend probleem voor waterschappen en drinkwaterbedrijven. Daarom is een Europese aanpak om klimaatverandering tegen te gaan van belang.

Landbouw en water

Een ander onderwerp was de impact van de landbouwsector op de waterkwaliteit en de rol die EU-wetgeving voor water en landbouw hierbij speelt. De meeste van de aanwezige Europarlementariërs zijn betrokken bij de discussies rondom de invulling van de Nederlandse inbreng voor het 6e Nitraat Actieprogramma. Zij zijn zich dan ook zeer bewust van de relatie tussen de Nitraatrichtlijn en de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Verder werd, naast verbetermaatregelen zoals het tegengaan van erfafspoeling en verbeterd bodembeheer, de herziening van het Europese gemeenschappelijk landbouwbeleid uitvoerig besproken.

Waterhergebruik

Ook was er veel interesse voor het dossier waterhergebruik. De parlementariërs werden geïnformeerd over de voorbereiding van de Europese minimumstandaarden voor irrigatie en grondwateraanvulling. De Europese Commissie werkt aan een wetsvoorstel voor minimumstandaarden, dat naar verwachting voor het einde van het jaar klaar is. De discussie spitte zich met name toe op de Nederlandse praktijk omtrent irrigatie en grondwateraanvulling en of Europese regels hiervoor noodzakelijk zijn. Daarnaast werd geconstateerd dat hergebruik van water onder geen beding de waterkwaliteit negatief mag beïnvloeden.

Bodemsanering vervuilde grond.

Onderzoek Universiteit Utrecht wijst uit:

Onvoldoende waarborg voor drinkwater in wetgeving bodemverontreiniging

Onderzoekers van de Universiteit Utrecht plaatsen vraagtekens bij de wijze waarop de aanpak van bodemverontreiniging in wetgeving wordt gewijzigd. Uit de analyse van de universiteit blijkt dat in het wetsvoorstel voor een Aanvullingswet Bodem onvoldoende instrumentarium aanwezig is om historische bodemverontreinigingen aan te pakken, wanneer die een bedreiging vormen voor de drinkwatervoorziening.

Het conceptwetsvoorstel van het ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM) voor een Aanvullingswet Bodem bij de Omgevingswet laat volgens de onderzoekers te veel over aan goede bedoelingen en samenwerking tussen overheden, zonder dat sprake is van duidelijke opdrachten en taaktoedelingen. Om beter zicht te krijgen op de betekenis van deze gewijzigde aanpak, heeft Vewin de Universiteit van Utrecht (Utrecht Centre for Water, Oceans and Sustainability Law) gevraagd het wetsvoorstel te analyseren en hierover te adviseren. Dit advies is recent afgerond.

Resterende bodemverontreinigingen

Het wetsvoorstel voor een Aanvullingswet Bodem is van toepassing op de situatie na afronding van het huidige Bodemconvenant van de overheden dat loopt tot 2020. Dit convenant voorziet in een spoedoperatie voor het opruimen van verontreinigingen die een acute bedreiging vormen voor de volksgezondheid of die zich snel verspreiden via het grondwater. Ook daarna moet echter goed juridisch instrumentarium beschikbaar zijn, want naar schatting resteren er dan nog circa 150.000 gevallen van bodemverontreiniging die niet meer actief gesaneerd worden.

Bodemverontreiniging door bronnen uit het verleden zoals chemische wasserijen, benzinstations en industriële activiteiten is nog steeds een van de grote bedreigingen voor de drinkwatervoorziening. Volgens onderzoek uit 2014 van het RIVM blijkt dat bij enkele tientallen waterwinningen stoffen in het onttrokken grondwater worden aangetroffen die verband houden met bodemverontreiniging.

Actieve sanering vervalt

In 2016 heeft het ministerie van IenM het wetsvoorstel voor een Aanvullingswet Bodem bij de Omgevingswet voor consultatie uitgebracht. Deze aanvullingswet vervangt op termijn het bestaande juridisch instrumentarium voor bodemverontreiniging, namelijk de Wet Bodembescherming. Kern van het wetsvoorstel is dat de actieve sanering van bodemverontreiniging vervalt en wordt vervangen door beheeren en beheersen van resterende verontreinigingssituaties.

De eventuele aanpak van die verontreinigingen wordt hierdoor veel meer afhankelijk

van ruimtelijke ontwikkelingen, waarbij de verantwoordelijkheid tot het treffen van maatregelen wordt gelegd bij de eigenaar van de grond of de initiatiefnemer van de ruimtelijke ontwikkeling, bijvoorbeeld een projectontwikkelaar.

Onvoldoende juridisch instrumentarium

Bij acuut of reëel te verwachten problemen voor de drinkwatervoorziening ontbreekt de mogelijkheid om de veroorzaker aan te spreken en een saneringsopdracht te geven. Voor zover er al instrumenten aanwezig zijn om bij zogeheten 'toevalsvondsten' met acuut gevaar voor de volksgezondheid maatregelen op te leggen, zijn deze alleen van toepassing voor verontreinigde grond en niet voor grondwater. Ook de zorgplicht uit de Omgevingswet is alleen van toepassing voor zover nog (vervuilende) activiteiten worden verricht en ziet niet toe op situaties uit het verleden.

Verantwoordelijkheid niet belegd

In het wetsvoorstel staat niet wie er verantwoordelijk is te handelen in geval van een acuut of reëel te verwachten probleem voor de drinkwatervoorziening en een interventie-instrumentarium ontbreekt volledig. Met name de beleidsplannen waarin maatregelen worden opgenomen (waterprogramma's), worden in het wetsvoorstel beschouwd als een belangrijk spoor om de bescherming van drinkwaterbronnen vorm te geven. Veel hangt daarom volgens de Utrechtse onderzoekers af van de wijze

waarop overheden in onderlinge afstemming komen tot maatregelen voor het beheersen en beheren van grondwaterverontreiniging en het formuleren en uitvoeren van maatregelen voor veiligstelling van drinkwaterwinningen waar nodig.

Standpunt Vewin

Vewin wil dat in het wetsvoorstel een duidelijke opdracht wordt neergelegd voor de overheid om op te treden wanneer bodemverontreiniging een waterwinning bedreigt, nu of in de toekomst. Verder hecht Vewin groot belang aan goede uitvoering van de afspraken van de overheden uit het Bodemconvenant 2015, waarmee verontreinigingsgevalen met ernstige verspreiding via het grondwater worden aangepakt. Tijdens de consultatieronde van het wetsvoorstel en in overleg met het Ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft Vewin haar zorgen naar voren gebracht over bovenstaande punten.

Onderzoeksrapport

Lees het rapport 'Aanpak historische en nieuwe verontreiniging van grondwater onder de Omgevingswet' van Utrecht Centre for Water, Oceans and Sustainability Law.

Volksgezondheid staat voorop

EU-drinkwater-richtlijn is 'fit for purpose'

De Europese Commissie werkt al enige tijd aan een herziening van de Europese Drinkwaterrichtlijn (1998). Naar verwachting blijft de huidige richtlijn bestaan, maar zal een aantal onderdelen worden aangepast of uitgewerkt. Vewin volgt de herziening nauwlettend en vroeg Matjaž Malgaj van het DG Milieu naar de stand van zaken.

Het werkprogramma van de Europese Commissie voor 2017 voorziet in een herziening van de Drinkwaterrichtlijn, als onderdeel van het EU-actieplan voor een circulaire economie. In dat pakket zit verder een voorstel voor een strategie voor plastics en waterhergebruik. Op dit moment werkt de verantwoordelijke afdeling van het directoraat-generaal (DG) Milieu van de Europese Commissie – Marine Environment and Water Industry – hard om het proces voor het einde van het jaar af te ronden.

Huidige Drinkwaterrichtlijn

Wij vroegen Matjaž Malgaj van DG Milieu of hij tevreden is over de werking van de huidige richtlijn: 'De Drinkwaterrichtlijn (98/83/EG) is door alle lidstaten van de Europese Unie zeer goed geïmplementeerd. Vóór de wijzigingen die de Drinkwaterrichtlijn in 1998 introduceerde, voldeed het drinkwater in iets meer dan 90% van de gevallen aan het merendeel van de parameterwaarden. Sinds 2005 is dat percentage in alle lidstaten voor de meeste parameters gestegen tot meer dan 99%. Dat toont dat de drinkwaterkwaliteit in de lidstaten zeer homogeen is geworden voor de 48 parameters die door de richtlijn worden gereguleerd op

EU-niveau. Het meest recente statusrapport is gebaseerd op 30 miljoen analyses en laat zien dat het drinkwater in zeer hoge mate aan de normen voldoet.'

Bescherming volksgezondheid

In artikel 1 van de huidige richtlijn staat als doel vermeld: 'De volksgezondheid beschermen tegen de schadelijke gevolgen van verontreiniging van voor menselijke consumptie bestemd water door ervoor te zorgen dat het gezond en schoon is'. *Is de huidige Drinkwaterrichtlijn geschikt voor dat doel en wat kan nog worden verbeterd?*

Malgaj: 'Begin 2015 zijn wij begonnen met de evaluatie van de Drinkwaterrichtlijn. Hierbij volgen wij de zogenaamde REFIT-principes: wetgeving moet eenvoudiger worden, en kosteneffectief en resultaatgericht zijn. Ook moeten de regels de administratieve druk verminderen en gericht zijn op efficiënter gebruik van hulpbronnen en duurzaam beheer.'

Evaluatie bestaande richtlijn

De Commissie heeft voor de evaluatie van de bestaande richtlijn een aantal onderzoeken laten uitvoeren door externe bureaus.

De evaluatiestudie van het Nederlandse Ecorys concludeerde in juli 2016 dat de Drinkwaterrichtlijn 'fit for purpose' is en dat deze bijdraagt aan een betere drinkwaterkwaliteit in de EU.

Malgaj: 'De evaluatie heeft inderdaad aangetoond dat de Drinkwaterrichtlijn een nuttig middel is om een hoge drinkwaterkwaliteit in heel Europa te waarborgen. Door af te dwingen dat de kwaliteit van het drinkwater wordt gecontroleerd en wordt hersteld wanneer het van de normen afwijkt, voldoet de richtlijn aan zijn basisdoelstelling. De evaluatie bracht ook vier verbeterpunten naar voren: de lijst van te controleren parameters, de benadering die daarvoor wordt gekozen, materialen die met drinkwater in contact komen, en de kwaliteit van de informatie die de consument krijgt.'

'Daarnaast moet in ogenschouw worden genomen dat een flink aantal Europeanen vindt dat er meer moet worden gedaan om voor alle EU-burgers toegang tot water te garanderen, zoals het Europese burgerinitiatief 'Right2Water' heeft laten zien. Dat is ook consistent met doelstelling 6 van de Sustainable Development Goals van de VN,

die vereist dat alle mensen in 2030 toegang hebben tot veilig en betaalbaar water.'

Wat houdt de Drinkwaterrichtlijn in voor de gemiddelde waterconsument? Wat is op EU-niveau gereguleerd en wat gebeurt op nationaal niveau?

Malgaj: 'Dankzij de Drinkwaterrichtlijn kan iedereen binnen de EU overal beschikken over dezelfde hoge kwaliteit drinkwater. De Drinkwaterrichtlijn stelt concrete minimale kwaliteitsnormen in de vorm van parameterwaarden, die niet overschreden mogen worden. Het gaat in totaal om 48 parameters die regelmatig moeten worden gecontroleerd. Indien een norm wordt overschreden, zijn herstelmaatregelen vereist. De invulling van die maatregelen wordt aan de lidstaten zelf overgelaten. De richtlijn bevat ook bepalingen over de kwaliteitsborging van gebruikte materialen, de taak om desinfectie-bijproducten te beperken en het verstrekken van actuele informatie aan de consument.'

'De lidstaten mogen regels toepassen die op een aantal aspecten aan hun nationale behoeften zijn aangepast. Als zij dit nodig vinden, hebben ze de mogelijkheid om strengere waarden te implementeren voor de in de richtlijn genoemde parameters en om waarden voor aanvullende parameters vast te stellen. Het staat lidstaten ook vrij om andere controlemethoden te gebruiken dan de benadering die in de richtlijn is gespecificeerd, zolang ze kunnen aantonen dat de resultaten even betrouwbaar zijn. Wat informatievoorziening betreft, hebben lidstaten bovendien aanzienlijke vrijheid om te bepalen welke informatie consumenten dienen te krijgen.'

Scope van de herziening

Na de evaluatiestudie en ter voorbereiding op de herziening liet de Commissie een aantal andere studies uitvoeren. Zo zijn in een impact assessment studie van ACTeon verschillende beleidsopties bestudeerd voor een herziening, gericht op de verbeterpunten uit de evaluatie. De resultaten van deze studie zijn eind maart 2017 openbaar gemaakt; de Commissie legt op dit moment de laatste hand aan een intern rapport hierover. Het is de basis voor haar eigen impactanalyse die tegelijk met en als onderbouwing van het uiteindelijke wetsvoorstel zal verschijnen.

Daarnaast heeft het Oostenrijkse Umweltbundesamt een technische studie over 'ma-

terials and products in contact with drinking water' uitgevoerd, nu geregeld in artikel 10 van de richtlijn. Deze studie bekijkt de bestaande situatie in de EU voor materialen, met name welke materialen en testmethoden geschikt zijn. Ook is een marktanalyse gedaan en zijn de mogelijkheden verkend om EU-productwetgeving op te stellen.

Wat is momenteel de status van de herziening van de Drinkwaterrichtlijn?

Malgaj: 'Het is de bedoeling dat het voorstel vóór het eind van het jaar wordt afgerond. Daarbij wordt voortgebouwd op de eerdere evaluatie en wordt gebruikgemaakt van een recente effectbeoordelingsstudie en een technische studie naar materialen/producten die met drinkwater in contact komen. Tegelijkertijd is de Commissie samen met de Wereldgezondheidsorganisatie bezig om de lijst met parameters te herzien. Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan het effectbeoordelingsrapport dat aan het voorstel ten grondslag zal liggen.'

Welke beleidsopties overweegt de Europese Commissie op dit moment voor de herziene richtlijn?

Malgaj: 'De Commissie overweegt een aantal opties om de hierboven genoemde verbeterpunten aan te pakken. Deze worden onder vijf hoofddoelstellingen geschaard: het actualiseren van de lijst parameters, het bevorderen van een risicogestuurde aanpak, het harmoniseren van normen voor materialen en producten die met drinkwater in contact komen, het verstrekken van informatie aan consumenten die aan het SMART-principe voldoet en het garanderen van toegang tot water voor alle EU-burgers.'

Volksgezondheid voorop

Binnen elk van deze doelstellingen wordt een aantal beleidsopties geëvalueerd met betrekking tot hun effectiviteit om het voornaamste doel van de richtlijn te realiseren: het beschermen van de volksgezondheid. Malgaj: 'Daar is op transparante wijze aan gewerkt, en verschillende betrokkenen hebben stevige feedback gegeven. Daarom zijn we vol vertrouwen dat de richtlijn zo goed mogelijk kan worden verbeterd. Zo kunnen Europese burgers er nog zekerder van zijn dat ze niet alleen toegang hebben tot water van uitstekende kwaliteit, maar ook tot betrouwbare informatie en dienstverlening.'

Vewin op het vinkentouw

Vewin onderhoudt voortdurend nauw contact met de Europese Commissie over het proces naar de herziening van de Drinkwaterrichtlijn. Vanaf het aller-eerste begin van het herzieningsproces in 2014 heeft Vewin waar mogelijk input geleverd en deelgenomen aan het consultatieproces. Ook proactief wordt er – direct en via de Europese koepelorganisaties EurEau en CEEP – relevante kennis gedeeld met de Commissie, om de voorbereiding van het voorstel zo goed mogelijk te ondersteunen.

Vewin zet bij de herziening van de Drinkwaterrichtlijn in op:

- Het behouden en het verbeteren van de richtlijn. Het is een goedwerkend instrument dat bijdraagt aan de levering van gezond en schoon drinkwater in de EU.
- Het vasthouden aan het verzorgingsbeginsel en de verzorgingsnorm bij het herzien van bijlage I.
- Het integreren van een risicobenadering, met ruimte voor lidstaten om dit in te vullen.
- Het leggen van een relatie met de Kaderrichtlijn Water voor wat betreft de verplichting van lidstaten voor de bescherming van drinkwaterbronnen.
- Harmonisatie van regelgeving voor 'materials and products in contact with drinking water'.

1.200.000.000 kranen

Kerncijfers van geschatte hoeveelheden aan producten die momenteel in de EU worden gebruikt bij de levering en het gebruik van drinkwater:

- 5 miljoen km waterleiding van het publieke waterdistributiesysteem
- 44% van deze leidingen is van plastic, 43% van metaal en 12% van cement
- 2 miljoen km pijpleiding tussen distributiesystemen en gebouwen
- 1,2 miljard kranen
- 406 miljoen douchekoppen
- 14 miljoen waterpompen

Elsbeth Blomjous, PWN.

Van de bron tot de watermeter

PWN gecertificeerd voor assetmanagement

Drinkwaterbedrijf PWN is – net als alle andere drinkwaterbedrijven – voor de algemene bedrijfsvoering gecertificeerd volgens de internationaal vastgestelde kwaliteitsnormen van ISO 9001. Daarnaast heeft PWN nu als eerste Nederlandse drinkwaterbedrijf ook een specifieke certificering op het gebied van assetmanagement: ISO 55001. Wat betekent dat voor de klant, voor PWN en mogelijk voor de andere drinkwaterbedrijven?

Per jaar zuivert PWN 24 miljoen kubieke meter water uit het IJsselmeer tot drinkwater, met behulp van beproefde én innovatieve technieken. Dit water legt een lange weg af – via 10.000 km ondergrondse leidingen, pompen, kelders, zuiveringsinstallaties en

infiltratiegebieden in de duinen – naar de kraan thuis. Het overgrote deel van het kapitaal van drinkwaterbedrijven zit in de installaties en het distributienetwerk. Door deze infrastructuur optimaal te managen, kan geld worden bespaard: dat is al een

belangrijke reden om assetmanagement serieus te nemen.

Kwaliteit

Maar er speelde meer bij PWN, aldus programmamanager Assetmanagement

Elsbeth Blomjous: 'De infrastructuur is een van onze belangrijkste bedrijfsmiddelen of 'assets'. De infrastructuur loopt van onze bronnen tot aan de watermeter bij onze klanten. Alle processen rondom deze assets moeten wij zo goed mogelijk managen en dat gaat verder dan alleen onderhoud. Wij willen de beste prestatie uit onze middelen halen, tegen aanvaardbare kosten en met acceptabele risico's. Dat relateren we aan de levensduur van de assets. Met andere woorden: met behulp van assetmanagement weten we niet alleen of we de goede dingen doen, maar ook of we de dingen goed doen. Assetmanagement draait uiteindelijk vooral om kwaliteit.'

Juiste keuzes

Om de dienstverlening naar een hoger niveau te tillen, heeft PWN in 2012 een professionaliseringstraject van het assetmanagement gestart. Zo werden technieken verbeterd, onderhouds- en inspectieplannen geoptimaliseerd en is een investeringsplan voor de lange termijn opgesteld. Blomjous: 'Een drinkwaterbedrijf is een echt assetmanagement-bedrijf: het in stand houden van de infrastructuur is essentieel voor de dienstverlening. En omdat wij werken met publiek geld, ben je altijd op zoek naar de maatschappelijk laagste kosten. Wij zijn het – ook omdat wij feitelijk monopolist zijn – aan onze klant verplicht om het ons toevertrouwde geld goed te besteden en de juiste keuzes te maken. Onze producten moeten van onbesproken kwaliteit zijn en onze stakeholders moeten kunnen rekenen op onze bedrijfsvoering.'

Enthousiast

PWN begon het traject met een inventarisatie van het toenmalige assetmanagement-systeem en een externe audit door Lloyds. Deze exercitie leverde elf verbeterprojecten op, waarvoor vijf jaar werd uitgetrokken. Blomjous: 'Ons doel was puur het verhogen van de kwaliteit van onze bedrijfsvoering, niet zozeer het behalen van een certificaat. We hebben de projecten in twee fasen opgeknipt. In de eerste fase ging het om definities en vaststellen welke zaken nog moesten worden geregeld. Je moet dan denken aan bijvoorbeeld informatiemanagement, relevante regelgeving en competentie management. Dat betekende dus ook dat andere afdelingen binnen PWN bij de projecten werden betrokken. In de tweede fase draaide het om de imple-

Uitreiking certificaat ISO 55001, 12 januari 2017.

mentatie van de zaken die in fase 1 waren ontwikkeld. Parallel daaraan ontstond de discussie: als we de zaken zo goed voor elkaar hebben, waarom vragen we dan geen ISO 55001-certificering aan? Na een heroverweging van ons certificatenlandschap en omdat iedereen door het hele proces al zó enthousiast was geworden, werd de ambitie al snel bijgesteld: 'We gaan voor het certificaat!'

Dienstverlening naar een hoger niveau

Door al het 'voorwerk' en door de samenhang in de verschillende deelprocessen in te bedden in een raamwerk, konden alle werkprocessen op het gewenste niveau worden gebracht. Daarmee voldeed het drinkwaterbedrijf niet alleen aan de gestelde normen, maar kon ook voldoende kader worden geboden voor analyse en verbetering. Het resultaat is dat PWN nu als eerste drinkwaterbedrijf in Nederland ISO-gecertificeerd is voor assetmanagement. 'Deze internationaal erkende certificering toont aan dat we onze dienstverlening naar een hoger niveau hebben getild', aldus Blomjous. 'En met het behaalde certificaat kunnen we dit nu ook aantonen aan onze klanten en stakeholders.'

Wat kost zo'n professionaliseringslag en wat levert het op?

Blomjous: 'Op zich vallen de kosten mee; het gaat vooral om interne uren. Wij hebben aan het begin een audit laten uitvoeren door Lloyds en hebben ons bij het certificeringstraject laten begeleiden door Mainnovation: dat is ongeveer de omvang van de externe kosten. De opbrengsten zie ik vooral in het grote enthousiasme binnen de organisatie om met kwaliteit aan de slag te gaan. Ook het besef onderdeel te zijn van een groter geheel, is gegroeid bij veel medewerkers: door dit traject is de samenhang

in onze bedrijfsvoering toegenomen. En natuurlijk is het winst dat we nu nóg beter onderbouwde keuzes kunnen maken bij beslissingen over grote (en kleine) investeringen in onze infrastructuur. Op die manier gaan we als een goede rentmeester om met onze budgetten, terwijl de dienstverlening aan de klant gewaarborgd is. Ik verwacht dat je op termijn duidelijk besparingen gaat zien, bijvoorbeeld bij leidingbeheer. We zien nu al verschuivingen: minder correctief onderhoud en meer gepland onderhoud. Daarmee bespaar je geld, omdat correctief onderhoud meestal duurder is.'

De ISO 55000-serie

- zorgt voor een optimale balans tussen de risico's, de kosten en de kwaliteit van dienstverlening en prestaties.
- helpt invulling te geven aan maatschappelijke verantwoordelijkheid door duurzaam beheer van gebouwen, infrastructuur, procesinstallaties en andere kostbare bedrijfsmiddelen.
- bevordert integraal ketenbeheer van betrokken partijen: asset-eigenaren, assetmanagers, toezichhouders en serviceproviders.

Voordelen ISO 55000-serie

- Betere prestaties door verbetering van het rendement op investeringen.
- Vergroting van de waarde van assets voor een organisatie gedurende de gehele levenscyclus.
- Beheerste risico's en bijdrage aan duurzaam gebruik van assets.
- Verhoogde effectiviteit en efficiency van assetmanagement en daardoor betere dienstverlening en reputatie.

Bron: NEN

De Omgevingswet werpt haar schaduw vooruit; in 2019 moet de kaderwet van kracht worden, en aansluitend ook de vier AMvB's waarin de wet wordt uitgewerkt. Hoe kijken de gemeenten aan tegen de nieuwe taken die deze wet met zich meebrengt? We vroegen het Edward Stigter, beleidsdirecteur Leefomgeving van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

Invoering Omgevingswet

'Gemeenten aan de lat voor een gezonde en veilige leefomgeving'

De Omgevingswet bundelt de wetgeving en regels voor de fysieke leefomgeving: ruimte, infrastructuur, milieu, natuur, geur, geluid en water in relatie tot veiligheid en gezondheid. Het kabinet wil hiermee verbeteringen in het fysieke beleidsdomein bereiken.

De wet kent vier verbeterdoelen: een flexibele aanpak met meer lokale afwegingsruimte, een integrale benadering van de fysieke leefomgeving, meer gebruiksgemak van het omgevingsrecht en een snellere, betere besluitvorming. De nieuwe wet ondersteunt deze verbeterdoelen en biedt instrumenten om deze doelen te bereiken.

Meer taken gemeenten

De decentrale overheden, en met name de gemeenten, krijgen er in de Omgevingswet taken en bevoegdheden bij, onder andere op het gebied van de zorgplicht voor de

duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening. *Hoe kijken zij aan tegen deze en andere water-gerelateerde zaken?*

VNG-directeur Edward Stigter: 'Het omgevingsrecht was – en blijft – complexe materie, maar de nieuwe Omgevingswet maakt de dingen wel duidelijker en concreter. Deze wet vervangt zo'n 60 wetten en regelingen, en is bedoeld om enige orde te scheppen in de wirwar van regelgeving op dit gebied. Wij zijn ervan overtuigd dat de Omgevingswet gemeenten een modern instrumentarium biedt om onze veranderende taken naar behoren te vervullen. De geest van deze wet sluit beter aan bij de actuele opgaven 'in het veld'. Er is meer afwegingsruimte voor gemeenten en dat juichen wij toe. Ook omdat wij volgens de wet primair verantwoordelijk zijn voor ontwikkeling en beheer van de fysieke leefomgeving.'

Wat verandert er concreet voor gemeenten?

Stigter: 'De manier van werken verandert, de informatie over wat er wel en niet kan in de fysieke leefomgeving staat voor overheden en burgers op één plek, samen met de juridische instrumenten waarmee gemeenten hun werk kunnen doen. Zo verandert het bestemmingsplan – waarmee een gemeente bepaalt wat er waar mag komen – in het omgevingsplan. Dat is een wezenlijke verandering, omdat een omgevingsplan veel dynamischer is en een veel grotere reikwijdte heeft. Het is de centrale figuur waarmee een gemeente in één integraal plan vrijwel alles in de leefomgeving regelt, zoals ruimtelijke ordening, natuur, water, erfgoed, archeologie, gezondheid en veiligheid.'

'Dat betekent dus een compleet andere manier van werken. Verschillende afdelingen van gemeenten en stakeholders van

DRINKWATERBELANG EFFECTIEF INBRENGEN IN OMGEVINGSPLANNEN.

daarbuiten moeten in een vroeg stadium worden betrokken bij het samenstellen van een omgevingsplan. Die inhoudelijke samenwerking vergt nogal wat van de organisatie en vooral van de communicatie. Verregaande digitalisering speelt hierbij een belangrijke rol.'

Vorbereiding

De vernieuwing van de Omgevingswet is in omvang een van de grootste wetgevings-trajecten die Nederland ooit heeft gekend. Omgevingsrecht raakt vele partijen en mensen: naar schatting werken landelijk 150.000 mensen met deze regels, bij provincies, gemeenten en marktpartijen. *Hoe bereiden de gemeenten zich voor op de inwerking-treding van de Omgevingswet?*

Stigter: 'Deze wet heeft inderdaad een enorme impact voor de partijen die ermee gaan werken. Dit is gelukkig al vroeg in het traject onderkend en er is veel energie gestoken in de communicatie over de komende veranderingen. Er is al in 2015 een bestuursakkoord gesloten tussen rijk, provincies, gemeenten en waterschappen, waarbij afspraken zijn gemaakt over een gezamenlijk implementatieprogramma en de financiering daarvan. Samen hebben we de ambities en de bijbehorende acties en kostenverdeling bepaald. Inmiddels zijn de meeste gemeenten bezig met de voorbereidingen. Overal zijn programma-managers aan het werk en de eerste 100 Omgevingsplannen hebben het licht gezien. Ook zijn er al tientallen decentrale Omgevingsvisies in de maak. De VNG speelt hierbij een stimulerende en ondersteunende rol, en probeert opgedane kennis te delen met alle gemeenten.'

Zorgplicht

De gemeenten zijn in de Omgevingswet belast met de zorgplicht voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening. *Hoe wordt dat in de praktijk ingevuld?*

Stigter: 'Gemeenten staan aan de lat voor een gezonde en veilige leefomgeving. De drinkwatervoorziening is daar een onder-

deel van. Je moet dus vroegtijdig in gesprek over wat die zorgplicht inhoudt. Gemeenten moeten leren wat het betekent dat ze bij het maken van hun Omgevingsplan rekening moeten houden met het drinkwaterbelang. En drinkwaterbedrijven moeten snappen hoe ze het drinkwaterbelang op een effectieve manier vastgelegd krijgen in zo'n plan.'

Hoe maken de gemeenten hun belangenafwegingen?

Stigter: 'In de Omgevingswet staat beschreven dat gemeenten verplicht zijn alle relevante partijen bij een Omgevingsplan te betrekken en hierover ook verantwoording af te leggen. Partijen die zich niet gehoord voelen, kunnen naar de rechter stappen. Nadat alle belangen in kaart zijn gebracht, volgt een politieke afweging door het gemeentebestuur, die wordt gecontroleerd door de gemeenteraad.'

Op welke manier wordt er samengewerkt tussen gemeenten en drinkwaterbedrijven?

Stigter: 'Drinkwater is geen onderwerp waar veel gemeenten voorheen erg actief mee omgingen. Maar nu moeten ze in hun Omgevingsvisie en hun Omgevingsplan op-eens rekening houden met vele belangen, die ook niet altijd parallel lopen. Dat vergt van alle betrokkenen kennis en inzicht, maar vooral ook begrip en inlevingsvermogen. VNG en Vewin hebben daarom onlangs afgesproken de bestaande contacten tussen gemeenten en drinkwaterbedrijven verder te intensiveren.'

Best practices

'Onbekend maakt onbemind', aldus Stigter, 'Dus een nadere kennismaking kan geen kwaad. Gemeenten moeten op het netvlies krijgen dat ze het drinkwaterbelang op een goede manier meenemen in het instrumentarium. En andersom moeten de drinkwaterbedrijven wat meer gaan snappen van hoe de Omgevingswet in elkaar steekt en hoe ze hun belang het beste kunnen behartigen. Vanuit Vewin en VNG kunnen wij dat proces ondersteunen, door bijvoorbeeld in het land best practices op te halen en te delen. Zo zouden we ze kunnen opnemen in de 'bouwstenen' die wij als roadmap voor

het maken van een Omgevingsplan aanbieden aan de gemeenten.'

Maatwerkoplossing

Hij besluit: 'De drinkwaterbedrijven zullen het drinkwaterbelang effectief en vroegtijdig moeten inbrengen in de omgevingsplannen. En de gemeenten moeten een evenwichtige belangenafweging maken tussen alle gepresenteerde belangen. Dit mag wat ons betreft niet de vorm krijgen van een vaste norm, die de gemeente kan afvinken. Er zal elke keer een inhoudelijk gesprek moeten worden gevoerd, waarbij op basis van de lokale feiten en omstandigheden een maatwerkoplossing wordt gevonden, die meerwaarde biedt voor iedereen.'

Gemeenten in positie

Gemeenten zijn in de positie om de veranderopgave als gevolg van de Omgevingswet vorm te geven. De opgave bestaat grofweg uit drie elementen:

1. **Inzet van zes kerninstrumenten** voor het hele fysieke domein: Omgevingsvisie, decentrale regels (zoals het Omgevingsplan op gemeentelijk niveau), programma's, algemene rijksregels, omgevingsvergunning en projectbesluit. Vanuit ambitie en algemene regels gebiedsgericht werken is hierbij het uitgangspunt.
2. **Anders werken.** De Omgevingswet is meer dan een juridische exercitie. De wet vraagt van gemeenten een andere manier van denken en werken door de integrale benadering van de leefomgeving, meer bestuurlijke afwegingsruimte, meer nadruk op participatie en samenwerking, en de benadering vanuit de initiatiefnemer. Dit heeft grote gevolgen voor de hele organisatie en de bestuurscultuur.
3. **Gemeentelijke informatievoorziening.** Alle omgevingsdocumenten (zoals de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan) zijn straks op één plek te vinden: in het nieuwe Omgevingsloket. Daar kunnen initiatiefnemers, overheden en belanghebbenden zowel via kaartmateriaal als in tekst zien wat kan en mag in de fysieke leefomgeving. Ook kunnen via het loket aanvragen worden ingediend of meldingen worden gedaan. Om dat mogelijk te maken, wordt het Digitaal Stelsel Omgevingswet ontwikkeld. Dit vraagt van de gemeenten dat de basisregistraties, zaakgericht werken en ketengericht werken op orde zijn

Groeiende waterschaarste

EU werkt aan minimumeisen voor afvalwaterhergebruik

Eind 2017 wil de Europese Commissie een wetsvoorstel indienen over minimumeisen voor hergebruikt afvalwater. Met dit voorstel wil de Commissie haar ambitie om de circulaire economie in Europa te bevorderen, kracht bijzetten.

Het onderzoekscentrum van de Europese Commissie (JRC) werkt momenteel aan de afronding van een adviesrapport, dat moet dienen als wetenschappelijke onderbouwing voor het wetsvoorstel. Afgaand op dit rapport en de discussies in Brussel over waterhergebruik voor bijvoorbeeld landbouwirrigatie en grondwateraanvulling, lijkt het erop dat de toekomstige Europese wetgeving zich specifiek zal richten op afvalwater afkomstig uit rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's).

Minimumeisen

Het JRC stelt minimumeisen op voor verschillende onderdelen van het zuiveringsproces, waaronder voor monitoring en rapportage. De onderzoekers denken aan verschillende kwaliteitsparameters voor irrigatie met gezuiverd afvalwater, zoals biochemisch zuurstofverbruik (een maat voor de belasting van oppervlaktewater met afvalstoffen), troebelheid en E. coli-bacteriën.

Echter, voor grondwateraanvulling vindt het JRC alleen E. coli van belang als parameter. Voor het infiltreren van water geldt in Nederland het 'Infiltratiebesluit', met een uitgebreide lijst van 73 wettelijke parameters waaraan de waterkwaliteit van het te infiltreren water moet voldoen. Dat staat in scherp contrast met het voorstel met kwaliteitseisen voor grondwateraanvulling van het JRC.

Minimumkader

Om in de EU beter te kunnen reageren op de toenemende risico's van waterschaarste en droogte wil de Europese Commissie de waterkringloop graag sluiten. Door het instellen van een Europees minimumkader voor watergebruik hoopt de Commissie het vertrouwen voor landbouwproducten, die zijn geproduceerd met gezuiverd afvalwater, te vergroten. Ook de milieu- en gezondheidsrisico's die kunnen optreden als hergebruik niet goed gereguleerd wordt, zijn

‘EUROPEES VOORSTEL IN SCHERP CONTRAST MET NEDERLANDS INFILTRATIEBESLUIT’

voor de Commissie een belangrijke reden voor het instellen van een Europees minimumkader.

Verschillen in Europa

Momenteel wordt in Nederland, net als in andere landen in het noordwesten van de Europese Unie, gezuiverd afvalwater uit afvalwaterzuiveringsinstallaties (awzi's) voor het overgrote deel geloosd in oppervlaktewateren. Er bestaan in Nederland wel al verschillende pilotprojecten en initiatieven, zoals bijvoorbeeld bij AWZI Harnaspolder bij Delft. Hier worden verschillende manieren onderzocht om afvalwater te hergebruiken, zoals bijvoorbeeld in de glastuinbouw (gietwater). In Zuid-Europa is echter de praktijk van afvalwaterhergebruik door waterschaarste noodgedwongen al veel wijder verbreid. Gezuiverd afvalwater wordt in sommige regio's tot wel 95% hergebruikt voor irrigatie van landbouwgronden.

Lokale grondwaterbronnen

Of het uiteindelijke wetsvoorstel van de Commissie zich – naast de minimumeisen voor irrigatie – daadwerkelijk ook zal richten op grondwateraanvulling met gezuiverd afvalwater, is op dit moment nog sterk de vraag. Vanwege het lokale en specifieke karakter van grondwaterbronnen is het lastig om hiervoor EU-brede kwaliteitsparameters vast te stellen. Daardoor lijkt hier het principe van subsidiariteit van toepassing. Verschillende lidstaten en stakeholders,

waaronder Vewin en haar Europese koepel EurEau, oefenen daarom druk uit op de Commissie om haar plannen voor EU-wetgeving voor grondwateraanvulling te laten varen.

Eind dit jaar presenteert de Commissie haar voorstel voor hergebruik van afvalwater. Dan wordt ook de Tweede Kamer gevraagd om haar oordeel.

Meer informatie over de Europese plannen:
bit.ly/ecwaterreus

Standpunt Vewin waterhergebruik

Voor Vewin is het van cruciaal belang dat hergebruik van water geen negatieve invloed heeft op de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater. De basis voor dit kwaliteitsniveau wordt gevormd door art. 7 van de Kaderrichtlijn Water, de Drinkwaterrichtlijn, de Nitraatrichtlijn en de Grondwaterrichtlijn. Verder mag invoering van Europese minimumeisen onder geen beding leiden tot een verplichting van waterhergebruik.

Debat over mogelijk verlengde toelating glyfosaat

Op 8 juni hield de Tweede Kamer een plenair debat over de mogelijk verlengde toelating van het bestrijdingsmiddel glyfosaat. Dit gebeurde omdat de Europese Commissie eind november van dit jaar een definitief oordeel moet vellen over de verlenging van de EU-licentie van glyfosaat. Twee van de tijdens het debat ingediende moties kregen een Kamermeerderheid achter zich.

Voorafgaand aan het debat heeft Vewin Kamerleden van D66, GroenLinks, SP, PvdA, CU, PvdD en PVV een factsheet over glyfosaat en het Vewin-standpunt over glyfosaat gestuurd. Hierin is onder andere aangegeven dat glyfosaat al jaren in normoverschrijdende concentraties wordt aangetroffen in grond- en oppervlaktewater dat wordt gebruikt voor drinkwaterproductie en dat het een risicovolle stof is voor drinkwaterbedrijven.

Verbod voor niet-professioneel gebruik

Als de EU-goedkeuring wordt verlengd, vindt Vewin het essentieel dat in ieder geval alles in het werk wordt gesteld om de verontreiniging van de drinkwaterbronnen met glyfosaat te voorkomen. Vewin pleit hierbij onder andere voor een verbod op de verkoop en het gebruik van glyfosaat voor niet-professionele gebruikers.

Hoewel het Europees Chemicaliënagentschap (ECHA) afgelopen maart oordeelde dat glyfosaat binnen de EU niet als kankerverwekkend wordt geclassificeerd, blijft glyfosaat wel geclassificeerd als giftig voor de natuur en het leven in wateren met langdurige effecten. Het is bewezen zeer schadelijk voor de ogen.

Frequente normoverschrijdingen

In het debat werden de frequente normoverschrijdingen van glyfosaat in drinkwaterbronnen (grond- en oppervlaktewater) en de risico's voor drinkwaterproductie veelvuldig genoemd. Kamerleden van PvdD, D66, GroenLinks, PVV, CU en SP pleitten in moties voor een beperkte verlenging van de toelating (minder dan de voorgestelde tien jaar), inzet op (forse) vermindering of uitfasering van het gebruik van glyfosaat binnen en buiten de landbouw, of verbod van het gebruik van glyfosaat buiten de landbouw en door particulieren/niet-professionele gebruikers.

Staatsecretaris Van Dam gaf in reactie op de ingediende moties aan dat het debat prematuur was, omdat de EU nog geen voorstel heeft gedaan over het wel of niet verlengen van de toelating van glyfosaat. Hij gaf aan om deze redenen de ingediende moties te ontraden.

Staatsecretaris Van Dam gaf in reactie op de ingediende moties aan dat het debat prematuur was, omdat de EU nog geen voorstel heeft gedaan over het wel of niet verlengen van de toelating van glyfosaat. Hij gaf aan om deze redenen de ingediende moties te ontraden.

Zoveel mogelijk beperken

Op 13 juni bleek dat GroenLinks, SP, PvdA, PvdD, SP en Denk geen Kamermeerderheid meekregen in hun pogingen om glyfosaat te verbieden. Twee moties die het wél haalden, gingen vooral over het gebruik van glyfosaat buiten de landbouw. In een motie van GroenLinks wordt de regering opgeroepen het gebruik van glyfosaat buiten de landbouw verdergaand te verbieden en het gebruik binnen de landbouw zo veel mogelijk te beperken. Verder kon de Kamer zich vinden in een oproep aan de regering om, in overleg met VNG, IPO en Unie van Waterschappen, het gebruik van glyfosaat door overheden te verminderen en bij voorkeur helemaal te vermijden.

Ondanks het feit dat een groot deel van de moties die een verdergaande inperking van het gebruik van glyfosaat bepleiten, niet is aangenomen, is Vewin positief over het feit dat er in de Tweede Kamer aandacht is voor aanscherping van het huidige beleid.

Tweede Kamerleden vragen om stevige inzet waterkwaliteit

Op 21 juni spraken de Kamerleden van D66, SP, CDA, ChristenUnie, PVV, 50PLUS, GroenLinks, PvdD en VVD tijdens het Algemeen Overleg (AO) Water over een veelheid aan onderwerpen op het gebied van waterkwaliteit en waterveiligheid.

Illegale lozing door Chemours

Alle aanwezige Kamerleden vroegen de minister welke stappen zij gaat ondernemen, nu gebleken is dat Chemours zonder vergunning het middel GenX direct op het oppervlaktewater heeft geloosd. Minister Schultz van IenM gaf aan boos te zijn op Chemours. Meerdere Kamerleden vroegen om bij vergunningverlening beter rekening te houden met de effecten van een lozing op de bronnen van de drinkwatervoorziening.

Cem Laçin (SP) gaf aan dat bij het verlenen van de vergunning voor de legale lozing van GenX geen immissietoets was uitgevoerd op de effecten voor het innamepunt voor de drinkwatervoorziening. Uiteindelijk is dat op aandringen van Rijkswaterstaat wel gebeurd, maar dit is volgens Laçin nog steeds onvoldoende om de drinkwatervoorziening veilig te stellen.

Jessica van Eijs (D66) en Carla Dik-Faber (ChristenUnie) vroegen aandacht voor de aanpak van medicijnresten. Er moeten behalve maatregelen aan het einde van de keten, zoals extra zuiveringen bij bouwen bij rioolwaterzuiveringsinstallaties, vooral bronmaatregelen genomen worden. Ook Corrie van Brenk (50PLUS) gaf aan geschrokken te zijn van de forse emissie van geneesmiddelen op het oppervlaktewater.

Jaco Geurts (CDA) wilde over het mestbeleid weten waarom niet de Nitraatrichtlijn, maar de strengere Kaderrichtlijn Water (KRW) gevolgd wordt. Rik Grashoff (GroenLinks) gaf aan dat deze opstelling hem verbaasde. Hij vindt juist dat de minister van IenM krachtig moet opkomen voor betere waterkwaliteit.

Laçin gaf aan dat bodemverontreiniging één van de grote knelpunten is voor grondwater dat wordt gebruikt voor de drinkwatervoorziening. Hij vroeg voor de nieuwe Aanvullingswet Bodem om goede waarborgen om bronnen voor de drinkwatervoorziening te beschermen tegen bodemverontreiniging.

Waterbewustwording

Duik in de Week van Ons Water!

Tijdens de nationale Week van Ons Water, van 12 t/m 21 mei jl., kon iedereen in Nederland weer zien en beleven hoe bijzonder water eigenlijk is. Het thema dit jaar was schoon en gezond water. Overal in het land organiseerden drinkwaterbedrijven, waterschappen en musea uitjes en activiteiten.

De boodschap die de Week van Ons Water in haar campagne uitdraagt, benadrukt het bijzondere van water. Water is overal in ons land. Er komt schoon drinkwater uit de kraan, mensen kunnen vissen in de vijver en in de zomer genieten we van een frisse duik in een plas of een kanaal. Gelukkig is ons water schoon. Maar dat gaat niet vanzelf. Waar blijft eigenlijk het water dat door de wc is gespoot? Wat doen we om onze drinkwaterbronnen te beschermen? En hoe zorgen we ervoor dat ook vissen en planten schoon water hebben om in te leven?

De Week van Ons Water is een initiatief van het ministerie van Infrastructuur en Milieu, Rijkswaterstaat, de Unie van Waterschappen, het IPO, de VNG, Vewin, het Deltaprogramma en alle waterschappen, provincies, gemeenten en drinkwaterbedrijven. Deze organisaties willen Nederlanders waterbewuster maken. Door te laten zien wat er aan watermanagement gebeurt in Nederland en in de buurt. Door te laten zien wat er nodig is voor de toekomst, want we zijn nooit klaar met ons water. En door tips te geven wat mensen zelf kunnen doen. Want hoe beter we voor ons water zorgen, des te meer we ervan kunnen genieten!

‘BELEEF HOE BIJZONDER
WATER IN NEDERLAND IS’

WBG: Dauwtrappen en slootjesexpeditie

Ook Waterbedrijf Groningen (WBG) organiseerde tijdens de Week van Ons Water verschillende activiteiten voor jong en oud. Zo trokken kinderen, gewapend met schepnet, waterkaarten, bakken en een loep, er woensdagmiddag 17 mei op uit om te ontdekken wat er leeft in en rondom het water van het natuurherinrichtingsproject Tusschenwater. Op zaterdag 20 mei gaf WBG samen met Staatsbosbeheer enkele geheimen van het Quintusbos bloot! Behalve een prachtig natuurgebied met bijzondere flora en fauna, is dit ook nog eens een bron van drinkwater.

Zondagmorgen 21 mei vertelden vrijwilligers, specialisten van Stichting Het Drentse Landschap, waterschap Hunze en Aa's en Waterbedrijf Groningen allerlei bijzondere wetenswaardigheden tijdens het dauwtrappen in het Tusschenwater-gebied.

Waternet: Kunstgras en tegels eruit, groen erin!

Waternet en Waterschap Amstel, Gooi en Vecht hebben tijdens de Week van Ons Water een leuke en succesvolle online actie gehouden. Om mensen bewust te maken van de gevolgen van langdurige regenval en wat zij daar zelf aan kunnen doen, is onder het motto ‘Kunstgras en tegels eruit, groen erin!’ een fotowedstrijd georganiseerd op social media.

Mensen konden een foto van hun betegelde – en daarmee niet regenbestendige tuin – insturen op Facebook. Men kon daar een tuinontwerp van Greenlabel en een tuinbon van 1.500 euro mee winnen. Er kwamen 20 inzendingen binnen en veel mensen hebben de post geliket, gedeeld en erop gereageerd.

Vitens: Bescherm je drinkwater

Vitens lanceerde tijdens de Week van Ons Water, samen met de provincie Gelderland, een bewustwordingscampagne rondom grondwater: 'Bescherm je drinkwater'.

Om te laten zien dat het water in de grond de bron is van ons drinkwater en om inwoners meer bewust te maken van hun omgeving, zijn op verschillende plaatsen reusachtige rietjes in de grond geplaatst. Bij de start van de campagne in Arnhem onthulden gedeputeerde van de provincie Gelderland Josan Meijers en wethouder van Arnhem Ine van Burgsteden, samen met Jelle Hannema, manager Assetmanagement van Vitens, het rietje op de middenberm van de Nijmeegseweg.

Evides: Van bron tot kraan-spel

Met de boswachter door het waterwingebied, een eigen zuivering maken of spelletjes doen. Tijdens de Week van Ons Water was bij Evides Waterbedrijf in Zuid-Holland, Zeeland en Brabant voor jong en oud van alles te doen. Zo konden kinderen bij een bezoek aan Duurzaamheidscentrum Weizigt allerlei leuke waterspelletjes doen, zoals het 'Van bron tot kraan-spel'. Bij dit 'levende ganzenbord' leer je op een vrolijke manier hoe Evides Waterbedrijf drinkwater maakt.

Brabant Water: Open dag waterproductielocatie

Op 21 mei hield Brabant Water een open dag op het gloednieuwe waterproductiebedrijf in Tilburg aan de Gilzerbaan, dat water levert aan de gemeenten Tilburg, Goirle en Loon op Zand. Dit paradepaardje van Brabant Water was een paar dagen eerder, op 17 mei, geopend door de burgemeester van Tilburg, Peter Noordanus, en de directeur van Brabant Water, Guiljo van Nuland.

Tijdens de open dag gaven ruim 100 medewerkers van Brabant Water uitleg aan de bezoekers, onder andere over het ontharingsproces. Ook waren er verschillende activiteiten voor kinderen georganiseerd.

Achterspiegel

Houd beter rekening met drinkwatervoorziening bij industriële lozingen

Vewin vindt dat bij vergunningverlening voor industriële lozingen in het water beter rekening moet worden gehouden met de effecten op de drinkwatervoorziening.

Lozingen van industrieel afvalwater kunnen grote risico's opleveren voor de drinkwatervoorziening, omdat oppervlaktewater een bron is voor drinkwaterproductie. Rijkswaterstaat, provincies, gemeenten en waterschappen hebben de wettelijke zorgplicht voor de drinkwaterbronnen en beslissen over het verlenen van vergunningen.

'Beter rekening houden met' betekent volgens Vewin:

- Weet over welke stoffen het precies gaat, voorafgaand aan de vergunningverlening.
- Verbeter inhoud en uitvoering van de handboeken voor vergunningverlening.
- Zorg voor heldere afspraken over rollen en verantwoordelijkheden bij indirecte lozingen.

Zo kunnen risico's beperkt worden en wordt voorkomen dat drinkwaterbedrijven hun zuiveringen voor tientallen miljoenen euro's moeten aanpassen; kosten die uiteindelijk doorberekend moeten worden aan de drinkwaterconsument.

